

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: **1/ E. H., rodená S., nar. X.**, žalobcu: **2/ R. H., nar. X., obaja bytom Š. X., B.**, obaja zastúpení advokátom JUDr. E. Š., H. X., X. B., žalobcu: **3/ F. K., nar. X.**, žalobkyne: **4/ Š. K., rod. L., nar. X., obaja bytom L. X.**, proti žalovanému: **D. P. V., Š. X., B.**, IČO: X., o **určenie neplatnosti vylúčenia z družstva a o určenie nadobudnutia členských práv**, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 34 Cb 27/99, o dovolaní žalobkyne 1/ a žalobcu 2/ proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2009 č. k. 6Obo172/2008-207, takto

r o z h o d o l :

Dovolacie konanie **z a s t a v u j e .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave uznesením zo 4. novembra 2008 konanie zastavil a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá na ich náhradu právo. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v priebehu konania bolo rozhodnuté o zrušení žalovaného s likvidáciou. Podľa výpisu z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I. v Bratislave o zápise žalovaného súd zistil, že D. P. V. v likvidácii bol dňom 24. 10. 2008 vymazaný z obchodného registra. Neexistencia žalovaného subjektu patrí medzi neodstrániteľné prekážky konania. Preto súd s poukazom na ustanovenie § 103 a 104 O. s. p. konanie zastavil. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie žalobcovia v 1/ a 2/ rade.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací uznesením z 29. januára 2009 č. k. 6Obo/172/2008-207 napadnuté uznesenie potvrdil. V odôvodnení uviedol, že podľa § 19 O. s. p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať právo a povinnosti, inak len ten komu ju zákon priznáva.

Podľa § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka právnická osoba zapísaná v obchodnom registri, alebo v inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra, pokiaľ osobitné zákony neustanovujú inak.

Podľa § 107 ods. 4 O. s. p. ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastavil. Žalovaný bol dňom 24. októbra 2008 vymazaný z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I. bez právneho nástupcu. To znamená, že žalovaný stratil spôsobilosť mať práva a povinnosti a spôsobilosť byť účastníkom konania. Nedostatok právnej spôsobilosti je neodstrániteľnou prekážkou Občianskeho súdneho konania. Súd I. stupňa nemohol teda ďalej konať so žalovaným ako účastníkom konania, ktorý výmazom z obchodného registra už neexistuje. Vecne správne potom súd I. stupňa podľa prvej vety § 104 ods. 1 O. s. p. konanie zastavil. Odvolací súd taktiež nezistil, že je nezhoda medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ a 2/. Navrhli zrušiť uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29. januára 2009 č. k. 6Obo 172/2008-207 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 4. novembra 2008 č. k. 34Cb 27/99-199 a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V dovolaní poukázali na tú skutočnosť, že už v odvolaní uviedli, že existuje nesúlad medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom a navrhli vykonanie dôkazov, ktoré mali toto tvrdenie preukázať. Z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu nie je vôbec zrejmé, ktoré z navrhovaných dôkazov vykonal, a ako ich hodnotil. V tomto smere je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné. Žalobcovia 1/ a 2/ navrhli vykonať dôkaz výsluchom likvidátora žalovaného, pričom odvolací súd neuviedol, z akého dôvodu tento dôkaz odmietol vykonať a tiež neuviedol, prečo tento dôkaz nevykonal. Odvolací súd tak zaťažil konanie vadou podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p., čím odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. Boli tiež porušené práva účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1

a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Dovolatelia sú toho názoru, že rozhodnutie Najvyššieho súdu je nepreskúmateľné a zakladá protiústavný stav a zároveň porušuje právo účastníkov na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Ústavným právom účastníka konania zodpovedá úradná povinnosť štátneho orgánu – súdu poskytovať práva účastníkov, o ktorých sa koná, súdnu ochranu. Bez toho, aby sa súd zaoberal dôvodmi, ktoré účastník uvádza ako argumenty smerujúce proti správnosti rozhodnutia súdu I. stupňa, námietkami účastníka, jeho dôkaznými návrhmi, nie je možné dosiahnuť stav, kedy by bola zabezpečená rovnosť účastníkov a rovnosť šancí v sporovom konaní. Táto povinnosť súdov bola rešpektovaná aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalobcovia 1/ a 2/ sú toho názoru, že existujú vady prvostupňového i odvolacieho konania a preto je tu dôvod na zrušenie napadnutých rozhodnutí.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky dovolacieho konania. Podľa § 103 O. s. p., kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované (§ 104 ods. 1 O. s. p.).

Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí preto vhodné opatrenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, súd urobí, pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 2 O. s. p.).

Ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví (§ 107 ods. 4 O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na skutočnosť, že pri nesplnení procesných podmienok konania, treba rozlišovať, či ide o nedostatky odstrániteľné, alebo neodstrániteľné.

Za neodstrániteľné nedostatky podmienky konania sa považuje nedostatok právomoci súdu (§ 7 O. s. p.) litispendencia (§ 83 O. s. p.) res iudicata (§ 159 ods. 3 O. s. p.), nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania (§ 19 O. s. p.). Neodstrániteľné nedostatky podmienky konania spôsobujú, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť, podľa § 104 ods. 1 O. s. p. prípadne postúpiť vec inému orgánu.

Podľa § 19 O. s. p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten komu ju zákon priznáva.

Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená, spôsobilosť subjektu mať procesné práva a povinnosti. Ide teda o procesnú subjektivitu. Občiansky súdny poriadok v § 19 stanovuje, že spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Zákon teda odkazuje na hmotné právo. Procesnoprávna subjektivita, preto splýva zo subjektivitou hmotnoprávnou. Otázku hmotnoprávnej subjektivity rieši predovšetkým Občiansky zákonník v spojitosti s Obchodným zákonníkom. Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka), medzi ktoré patria aj družstvá. Túto spôsobilosť majú od svojho vzniku (zápisom do obchodného alebo iného zákonom predpísaného registra, alebo inak podľa osobitného zákona) a zaniká až dňom ich zániku (výmazom z príslušného registra, alebo spôsobom určeným v osobitnom zákone). Podľa § 254 ods. 1 Obchodného zákonníka družstvo zaniká výmazom z obchodného registra.

Z obsahu spisu vyplýva, že uznesením Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 19. 10. 2006 pod č. k. 33 Exre 354/2006-16 Dr 177/B súd zrušil D. P. V., Š. X., X. B., IČO: X., s likvidáciou a vymenoval za likvidátora T. V.. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. 11. 2006. Po ukončení likvidácie ku dňu 24. 10. 2008 došlo k výmazu z Obchodného registra D. P. V. v likvidácii, Š. X., X. B., IČO: X., zapísané v Obchodnom registri oddieli Dr. vo vložke č. 177/B. Týmto dňom žalovaný stratil spôsobilosť byť účastníkom konania.

Keďže k zániku žalovaného došlo pred začatím dovolacieho konania a nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, a pre túto vadu nemôže súd konať vo veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ v súlade s ustanovením § 104 ods. 2 v spojení s § 243c O. s. p. a § 241 ods. 1 O. s. p. zastavil.

K dôvodom, ktoré žalobcovia 1/ a 2/ uviedli v dovolaní Najvyšší súd považuje za potrebné ešte uviesť, že podľa ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok ESĽP vo veci Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že v rozhodnutí súdu musia byť uvedené dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností, každej veci. Judikatúra ESĽP, teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. rozsudky ESĽP vo veciach Georgidias c. Grécko 29. mája 1997 a Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1988). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozsudok ESĽP vo veci Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993).

Podľa názoru dovolacieho súdu vzhľadom na to, že došlo k zániku žalovaného výmazom z obchodného registra, čím nastala neodstrániteľná prekážka podmienky konania, pre ktorú súd nemohol pokračovať v konaní a zaoberať sa vecou samou, súdy postupovali v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi s § 157 ods. 2 O. s. p. a relevantnej judikatúry ESĽP, ktorou sú pri svojom rozhodovaní tiež nespochybniteľne viazaný.

O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 a § 243c O. s. p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2010

JUDr. Juraj S e m a n , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.